

PSICHOLOGINĖS PAGALBOS MOKINIUI TEIKIMO TVARKOS APRAŠAS

I. Bendrosios nuostatos

1. Psichologinės pagalbos mokiniui teikimo tvarkos aprašas (toliau – aprašas) nustato pagalbos tikslą, uždavinius, teikėjus ir gavėjus, psichologinės pagalbos sritis bei organizavimą, ryšius tarp atskirų psichologinės pagalbos teikėjų ir kitų institucijų.
2. Psichologinės pagalbos teikimą organizuoja ir koordinuoja apskričių viršininkų ir administracijų švietimo padaliniai.
3. Psichologinė pagalba (toliau – Pagalba) – tai mokinio asmenybės ir ugdymosi problemų įvertinimas ir sprendimas, psichologinės pagalbos teikėjams bendradarbiaujant su mokinio tėvais (globėjais, rūpintojais) ir mokytojais, juos konsultuojant.
4. Pagalba teikiama mokyklose, vykdančiose ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo programą (lopšeliuose-darželiuose, darželiuose, mokyklose-darželiuose), bendrojo lavinimo mokyklose (išskyrus ligoninių mokyklas, suaugusiųjų mokyklas, suaugusiųjų mokymo centrus), meninio ir sportinio ugdymo mokyklose (toliau – Mokyklos), vykdančiose formaliojo ugdymo programas ar jų modulius, profesinėse mokyklose, pedagoginėse psichologinėse tarnybose.
5. Pagalba teikiama ta kalba, kuria mokinys mokosi mokykloje.
6. Informacija apie Pagalbos gavėjus, jų problemos turinį ir teiktą Pagalbą yra laikoma konfidencialia. Ji gali būti prieinama tik specialistams ar kitiems asmenims, kurie yra susiję su jo asmenybės ir ugdymosi problemų sprendimu.
7. Pagalba teikiama vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu (Žin., 1991, Nr.23-593; 2003, Nr.63-2853), kitais įstatymais, Švietimo ir mokslo ministerijos teisės aktais, Lietuvos psichologų sąjungos patvirtintais dokumentais – Profesine psichologo etika (1997) ir Tarptautiniu testų naudojimo reglamentu (2003) – ir šiuo aprašu.

II. PAGALBOS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

8. Psichologinės pagalbos tikslas – padėti mokiniui atgauti dvasinę darną, gebėjimą gyventi ir mokytis.
9. Uždaviniai:
 - 9.1. nustatyti mokinio psichologines, asmenybės ir ugdymosi problemas ir padėti jas spręsti;
 - 9.2. stiprinti mokytojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) gebėjimą bendrauti su mokiniais, turinčiais psichologinių problemų;
 - 9.3. padėti laiduoti palankias psichologines sąlygas ugdymo (-si) procese.

III. PAGALBOS SRITYS

10. Mokykloje dirbančio psichologo veiklos sritys:
 - 10.1. konsultavimas: mokinio (vaiko) asmenybės ir ugdymosi problemų nustatymas, tiesioginio poveikio būdų numatymas, darbas su mokiniu taikant psichologinio konsultavimo technikas,

bendradarbiavimas su tėvais (globėjais, rūpintojais), mokytojais ir kitais su mokinio (vaiko) ugdymu susijusiais asmenimis, rekomendacijų jiems teikimas;

10.2. įvertinimas: mokinio (vaiko) galių ir sunkumų įvertinimas, nustatant raidos ypatumus, asmenybės ir ugdymosi problemas, specialiuosius ugdymosi poreikius;

10.3. švietimas: mokinių (vaikų), tėvų (globėjų, rūpintojų), pedagogų švietimas vaiko raidos psichologijos, pedagoginės ir socialinės psichologijos klausimais;

10.4. psichologinių problemų prevencija: psichologinių problemų prevencijos poreikio įvertinimas (mokyklos bendruomenės grupių tyrimas), prevencinių priemonių bei programų rengimas, organizavimas ir įgyvendinimas.

11. Pedagoginėje psichologinėje tarnyboje dirbančio psichologo veiklos sritys:

11.1. konsultavimas: mokinio (vaiko) asmenybės ir ugdymosi problemų nustatymas, tiesioginio poveikio būdų numatymas, darbas su mokiniu (vaiku) taikant psichologinio konsultavimo technikas, bendradarbiavimas su tėvais (globėjais, rūpintojais), mokytojais ir kitais su vaiko ugdymu susijusiais asmenimis, rekomendacijų jiems teikimas, mokinių (vaikų), patyrusių traumą (išgyvenusių netektį, patyrusių prievartą, turinčių priklausomybių ir kt.) grupinis konsultavimas;

11.2. įvertinimas: mokinio (vaiko) galių ir sunkumų įvertinimas, nustatant raidos ypatumus ir sutrikimus, asmenybės ir ugdymosi problemas, specialiuosius ugdymosi poreikius;

11.3. švietimas: mokyklų bendruomenių švietimas vaiko raidos psichologijos, pedagoginės ir socialinės psichologijos, psichologinių problemų prevencijos klausimais;

11.4. psichologinių problemų prevencija: mokyklų, vaikų globos namų bendruomenių psichologinių problemų prevencijos poreikio įvertinimas, prevencinių priemonių bei programų rengimas, organizavimas ir įgyvendinimas, psichologinių krizių mokykloje intervencija ir postvencija (įvykus savižudybei, smurto atvejui ar kt.).

12. Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centre dirbančio psichologo veiklos sritys:

12.1. ginčytinų psichologinės pagalbos atvejų, kai mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) nesutinka su mokyklos specialiojo ugdymo komisijos arba savivaldybės pedagoginės psichologinės tarnybos pateiktomis mokinio psichologinio įvertinimo išvadomis, sprendimas;

12.2. rekomendacijų ir konsultacijų teikimas ginčytiniais psichologinės pagalbos atvejais.

IV. PAGALBOS TEIKĖJAI IR GAVĖJAI

13. Psichologinės pagalbos teikėjai – psichologai, turintys psichologijos magistro laipsnį (ne mažiau kaip 240 kreditų apimties) ar jam prilygstančią profesinę kvalifikaciją (ne trumpesnių nei 5 metų nuosekliųjų universitetinių studijų). Pirmus metus po studijų psichologas gali dirbti kuruojamas psichologo metodininko ar psichologo eksperto.

14. Psichologinės pagalbos gavėjai – mokiniai (vaikai), turintys psichologinių, asmenybės ir ugdymosi problemų.

V. PSICHOLOGINĖS PAGALBOS ORGANIZAVIMAS

15. Siekiant užtikrinti Pagalbos visuotinumą ir prieinamumą:

15.1. mokyklos psichologo etatas steigiamas:

15.1.1. jei mokykloje, vykdančioje ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programą (lopšelyje-darželyje, darželyje), mokykloje-darželyje, pradinėje, pagrindinėje, vidurinėje mokykloje, gimnazijoje, ugdymo centre mokosi nuo 301 iki 600 mokinių;

15.1.2. jei sanatorinėje mokykloje, skirtoje vaikams, kuriems dėl ligų ar patologinių būklių reikalingas ilgalaikis sveikatą tausojantis režimas, mokosi 101 ir daugiau mokinių;

15.1.3. jei jaunimo mokykloje mokosi 101 ir daugiau mokinių;

15.1.4. jei meninio ir sportinio ugdymo mokykloje, vykdančioje formaliojo ugdymo programas ar jų modulius, mokosi 301 ir daugiau mokinių;

15.1.5. jei specialiojoje mokykloje, specialiojo ugdymo centre mokosi 101 ir daugiau mokinių;

15.1.6. specialiuosiuose vaikų auklėjimo ir globos namuose – nepriklausomai nuo mokinių skaičiaus;

15.1.7. profesinėse mokyklose – nepriklausomai nuo mokinių skaičiaus;

15.2. pedagoginėje psichologinėje tarnyboje psichologo etatas steigiamas aptarnauti 2000 vaikų nuo 3 iki 18 metų amžiaus (21 metų, jei mokosi pagal specialiojo ugdymo programą), gyvenančių ar ugdomų aptarnaujamoje teritorijoje.

16. Psichologui sudaromos tinkamos darbo sąlygos:

16.1. psichologui skiriamas atskiras darbo kabinetas, pritaikytas pagrindinei veiklai – konsultavimui;

16.2. psichologas aprūpinamas adaptuotomis mokinio psichologinio įvertinimo metodikomis bei būtinomis priemonėmis, atitinkančiomis darbo profilį.

17. Pagalba mokykloje, vaikų globos namuose teikiama, kai:

17.1. mokinys į psichologą kreipiasi savarankiškai;

17.2. prašo mokinio (vaiko) tėvai (globėjai, rūpintojai);

17.3. siunčiamas mokytojų, gavus tėvų (globėjų, rūpintojų) sutikimą;

17.4. prašo Vaiko teisių apsaugos tarnyba, jeigu tėvai nesirūpina vaiku.

18. Pagalba pedagoginėje psichologinėje tarnyboje teikiama, kai:

18.1. mokinys į psichologą kreipiasi savarankiškai;

18.2. prašo mokinio (vaiko) tėvai (globėjai, rūpintojai);

18.3. mokinys siunčiamas mokyklos specialiojo ugdymo komisijos nutarimu, gavus tėvų (globėjų,

rūpintojų) sutikimą dėl nuodugnaus mokinio specialiųjų poreikių įvertinimo (komisijai numačius, kad mokinį būtų tikslinga ugdyti pagal adaptuotą, o nesant specialiojo pedagogo ir logopedo, – ir pagal modifikuotą programą);

18.4. prašo Vaiko teisių apsaugos tarnyba jeigu tėvai nesirūpina vaiku ir mokykloje nėra psichologo.

19. Dėl mokinio (vaiko) ugdymosi poreikių, raidos sutrikimų, psichologinių problemų įvertinimo patikslinimo mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) gali kreiptis į Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centro psichologą.

20. Išimtiniais atvejais, jeigu mokinys, turintis specialiųjų ugdymosi poreikių, dėl sveikatos būklės negali lankyti bendrojo lavinimo mokyklos (esant atitinkamam asmens sveikatos priežiūros gydytojų konsultavimo komisijos sprendimui), psichologinis įvertinimas gali būti atliekamas namuose.

21. Pagalba gali būti teikiama derinant su socialine pedagogine, specialiąja pedagogine ir specialiąja pagalba.

22. Psichologas pildo šiuos darbo dokumentus: pagalbos gavėjų registracijos žurnalą, mokinio (vaiko) tyrimo standartizuotomis metodikomis protokolus, individualių konsultacijų žurnalą, specialiųjų ugdymosi poreikių įvertinimo dokumentus, rengia mokyklos bendruomenės grupių tyrimo išvadas bei rekomendacijas, veiklos programą ir ataskaitą.

23. Už veiklos planavimą, jos kokybę ir rezultatus psichologas atsiskaito:

23.1. mokykloje dirbantis – atitinkamai mokyklos direktoriui bei mokytojų tarybai, pateikdamas veiklos programą ir veiklos ataskaitą pagal mokykloje nustatytą tvarką. Veiklos ataskaitoje turi būti duomenys apie bendrą pagalbos gavėjų skaičių, individualių ir grupinių konsultacijų skaičių, apibendrinta informacija apie besikreipiančių asmenų problemų pobūdį;

23.2. pedagoginėje psichologinėje tarnyboje dirbantis – Tarnybos direktoriui, pateikdamas veiklos programą ir veiklos ataskaitą pagal Tarnyboje nustatytą tvarką.

24. Psichologas atsako:

24.1. už teikiamos Pagalbos kokybę, korektišką informacijos, gautos atliekant vertinimą ir/ar konsultavimą, panaudojimą;

24.2. už pagalbos gavėjų asmeninio pobūdžio informacijos konfidencialumą ir jos perdavimą su mokinio (vaiko) ugdymo procesu susijusiems asmenims tik jo tėvams (globėjams, rūpintojams) ar mokiniui (jei yra pilnametis) sutikus.

VI. BENDRADARBIAVIMAS TARP ATSKIRŲ PAGALBOS TEIKĖJŲ IR KITŲ INSTITUCIJŲ

25. Pereidamas dirbti į kitą darbovietę, mokykloje dirbantis psichologas, gavęs mokinio (vaiko) tėvų (globėjų, rūpintojų) sutikimą, o jei mokinys pilnametis – jam pačiam sutikus, perduoda mokinio įvertinimo išvadas ir informaciją apie teiktą pagalbą perėmusiam jo pareigas psichologui. Jei mokykloje jo pareigų neperima kitas psichologas, išeinantis iš darbo psichologas mokinio (vaiko) tyrimo protokolus ir psichologinio įvertinimo išvadas perduoda saugoti į mokyklą aptarnaujančios pedagoginės psichologinės tarnybos archyvą. Mokyklos direktoriui paliekami psichologo veiklos planai bei ataskaitos, mokyklos bendruomenės grupių tyrimų išvados bei rekomendacijos, specialiojo ugdymo komisijai – specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių

(vaikų) psichologinio įvertinimo išvados (gavus tėvų (globėjų, rūpintojų sutikimą) Naujai pradėjęs mokykloje dirbti psichologas, gavęs raštišką tėvų sutikimą, raštu kreipiasi į pedagoginės psichologinės tarnybos direktorių dėl turimų dokumentų apie mokinio (vaiko) įvertinimą ir teiktą pagalbą perėmimo.

26. Pereinančio į kitą mokyklą mokinio tėvams (globėjams, rūpintojams) sutikus, o jei mokinys pilnametis – jam pačiam sutikus, mokyklos psichologas perduoda žinias apie mokinio psichologinį įvertinimą ir teiktą psichologinę pagalbą mokyklos, į kurią išvyksta mokinys, psichologui arba tą mokyklą aptarnaujančiai Pedagoginei psichologinei tarnybai.

27. Pareiginiuose nuostatuose nustatytas funkcijas mokyklos psichologai gali vykdyti savarankiškai arba bendradarbiaudami su savivaldybės pedagoginės psichologinės tarnybos ar kitų institucijų (vaiko teisių apsaugos tarnybų, psichikos sveikatos centrų, nevyriausybinių organizacijų ar kt.) specialistais.

28. Kilus ginčytiniems atvejams, Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centre dirbantys psichologai, sutikus psichologinės pagalbos gavėjams, turi teisę gauti informaciją raštu apie mokinio (vaiko) įvertinimo išvadas ir teiktą pagalbą atitinkamai iš mokykloje arba pedagoginėje psichologinėje tarnyboje dirbančio psichologo.